

Sygn. akt VI ACa 470/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Aldona Wapińska

Sędzia SA – Ewa Śniegocka

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka (spr.)

Protokolant: – sekr. sądowy Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 6 grudnia 2011 r.

sygn. akt XVII AmA 92/11

I oddala apelację,

II zasądza od Spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI A Ca 470/12

UZASADNIENIE

W dniu 25 marca 2011 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję nr (...), w której na podstawie art. 27 ust. 1 ust. 2 w związku z art. 26 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w punkcie I uznał za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki Spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., określone w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., a polegające na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa rezerwacyjna” postanowień umownych, wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o treści:

- „Strony zobowiązują się do niezwłocznego zawiadomienia o każdej zmianie adresu podanego w komparycji. W przypadku braku zawiadomienia drugiej Strony o zmianie adresu, za doręczone uznaje się pisma wysłane na ostatnio

znany adres drugiej Strony, nawet jeśli pismo nie zostało odebrane" (§ 7 ust. 2 zd. 1 i 2 Umowy rezerwacyjnej) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami 1207 oraz 1482;

- „Wszelkie spory wynikłe ze stosowania niniejszej Umowy rozstrzygane będą przez Sąd właściwy wedle siedziby Realizatora" (§ 8 ust. 4 Umowy rezerwacyjnej) wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami 1007 oraz 1481;

2. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Przedwstępna umowa sprzedaży" postanowienia umownego, wpisanego na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o treści:

- „Strony ustalają że zawiadomienia wysyłane na adres Kupującego podany w niniejszej umowie są skutecznie doręczone" (§ 14 ust. 2 zd. 1 Przedwstępnej umowy sprzedaży) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami 1207 i 1482;

i jednocześnie stwierdził zaniechanie stosowania tych praktyk z dniem 11 lutego 2011 r.;

Ponadto w punkcie II w/w decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. nałożył na Spółkę (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. karę pieniężną w wysokości 20.330 zł z tytułu naruszenia w/w zakazu w zakresie opisanym w pkt I decyzji oraz w punkcie III obciążył Spółkę kosztami postępowania.

Od decyzji Prezesa UOKiK, Spółka (...) sp. z o.o. złożyła odwołanie, w którym zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w części tj. w zakresie pkt II, wniosła o uchylenie decyzji w zakresie nałożonej kary pieniężnej. W uzasadnieniu Spółka podniosła, że w sprawie nie zaszły okoliczności uzasadniające nałożenie na Spółkę kary pieniężnej, gdyż nie odniosła ona kosztem konsumentów żadnych korzyści finansowych, a sami konsumenci nie ponieśli szkody. Ponadto od momentu wprowadzenia wskazanych klauzul do momentu ich wycofania z obrotu, Spółka nigdy z nich nie skorzystała, a nadto dobrowolnie i z własnej inicjatywy, podjęła natychmiastowe działania w celu wycofania z obrotu już wprowadzonych, zakwestionowanych klauzul poprzez odpowiednie aneksowanie umów z klientami.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Prezes UOKiK wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie wniesione przez Spółkę (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. Nadto Sąd Okręgowy zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

Sąd podzielił i uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne poczynione w toku postępowania administracyjnego przyjmując je za własne. Są one następujące.

Spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., wpisana do KRS pod numerem (...) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie m.in. działalności deweloperskiej. W ramach tej działalności Spółka posługiwała się wzorcami umowy pod nazwą „Umowa rezerwacyjna" oraz „Przedwstępna umowa sprzedaży" Wzorce te zawierały następujące postanowienia:

- „Strony zobowiązują się do niezwłocznego zawiadomienia o każdej zmianie adresu podanego w komparycji. W przypadku braku zawiadomienia drugiej Strony o zmianie adresu, za doręczone uznaje się pisma wysłane na ostatnio znany adres drugiej Strony, nawet jeśli pismo nie zostało odebrane" (§ 7 ust. 2 zd. 1 i 2 „Umowy rezerwacyjnej"),

- „Wszelkie spory wynikłe ze stosowania niniejszej Umowy rozstrzygane będą przez Sąd właściwy wedle siedziby Realizatora" (§ 8 ust. 4 „Umowy rezerwacyjnej"),

- „Strony ustalają, że zawiadomienia wysyłane na adres Kupującego podany w niniejszej umowie są skutecznie doręczone" (§ 14 ust. 2 zd. 1 „Przedwstępnej umowy sprzedaży”).

Spółka od dnia 11 lutego 2011 r. nie stosuje już w obrocie z konsumentami wzorców umów zawierających wskazane wyżej postanowienia.

Przychód osiągnięty przez Spółkę w roku rozliczeniowym 2010 wyniósł 63.533.304,62 zł.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone wpisane są na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. postanowienia o treści:

- poz. 1207: „W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną”;

- poz. 1482: „Oświadczenia i zawiadomienia (...) przesłane Kupującemu na podany adres do korespondencji uważa się za skutecznie doręczone. Kupujący zobowiązany jest w trakcie trwania niniejszej Umowy do natychmiastowego zawiadomienia (...) o każdej zmianie adresu swego miejsca zamieszkania, pod rygorem uznania za skutecznie doręczone oświadczeń i zawiadomień (...) przesłanych Kupującemu na adres wskazany w niniejszej umowie”;

- poz. 1007: „Spory wynikające z wykonania tej umowy rozstrzygać będzie Sąd właściwy dla siedziby spółki”;

- poz. 1481: „Ewentualne spory wynikłe w związku z realizacją niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd rzeczowo właściwy dla siedziby (...)”.

W rozważaniach prawnych Sąd przywołał treść art. 106 ust 1 pkt 4 u.o.k.k.

Zwracając uwagę na fakultatywność orzekanej kary pieniężnej, Sąd I instancji wskazał na możliwość jej nałożenia niezależnie od umyślności bądź nieumyślności stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy. Według Sądu I instancji, odstąpienie od nakładania kary było natomiast możliwe w sytuacjach wyjątkowych, w których cele postępowania zostały spełnione mimo niekarania, a przemawiałyby za tym dodatkowe okoliczności.

Wskazując na funkcje prewencyjną i represyjną kary pieniężnej nakładanej w trybie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. oraz cel postępowania, którym jest ukształtowanie u przedsiębiorców świadomości wagi przestrzegania przepisów, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, by w niniejszej sprawie od nałożenia kary pieniężnej odstąpić.

Mając na względzie kryteria ustalania wysokości kary pieniężnej określone w art. 111 u.o.k.k. takie jak okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy oraz wysokość osiąganego przez Spółkę przychodu, Sąd I instancji uznał wysokość nałożonej decyzją Prezesa UOKiK kary za odpowiednią. Ostatecznie bowiem zdaniem Sądu Okręgowego, kara w wysokości 20.330 zł, stanowiąca 0,032 % przychodu Spółki oraz 0,32 % maksymalnego wymiaru kary, była odpowiednia do stwierdzonych naruszeń a nadto daje podstawy, by sądzić, że Spółka nie będzie w przyszłości dopuszczać się naruszeń interesów konsumentów. W związku z tym odwołanie powódki Sąd Okręgowy na podstawie art. 479³¹a § 1 k.p.c. oddalił, o kosztach postępowania orzekając na zasadzie art. 108 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka, która zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie art. 106 ust. 1 w zw. z art. 111 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez nałożenie na Spółkę kary pieniężnej z tytułu naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 Ustawy.

Podnosząc powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez uchylenie zaskarżonej Decyzji w zakresie punktu II oraz o zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na jej rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne jako prawidłowe Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Na wstępie zauważyć trzeba, że w toku postępowania przed Sądem Okręgowym powodowa Spółka nie kwestionowała ustaleń postępowania administracyjnego w zakresie zamieszczenia w umowach z konsumentami niedozwolonych postanowień, zatem nie było potrzeby ponownego rozważania materiału dowodowego w tym zakresie. Z uwagi na zakres zaskarżenia decyzji przedmiotowym odwołaniem ocenie Sądu I instancji podlegała jedynie zasadność i wysokość kary pieniężnej nałożonej na Spółkę. Niesporna była również wysokość przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2010 r. w wysokości 63.533.304,62 zł.

Zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 106 ust. 1 w zw. z art. 111 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, sprowadzający się do zarzutu wymierzenia kary, uznać należy za bezzasadny.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ocenę przesłanek określonych przepisami art. 106 ust 1 pkt 4 w zw. z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dokonaną zarówno przez Prezesa UOKiK jak i przez Sąd Okręgowy, z uwzględnieniem również okoliczności łagodzących, jako uzasadniających obniżenie kary pieniężnej o 60 % kwoty bazowej, uznać należy w okolicznościach niniejszej sprawy za prawidłową.

Zauważyć też trzeba, że wszystkie podnoszone przez Skarżącą w apelacji okoliczności mające, w jej ocenie, uzasadniać odstępnie od wymierzenia kary, takie chociażby jak: fakt, iż skarżąca Spółka „nigdy nie skorzystała z zakwestionowanych zapisów i w związku z tym żaden z jej klientów nie poniósł szkody”, nieumyślność naruszenia, czy też niezwłoczne po wszczęciu postępowania administracyjnego a dobrowolnie i z własnej inicjatywy wycofanie przez Skarżącą zakwestionowanych postanowień umownych z obrotu, zostały przez Prezesa UOKiK oraz Sąd Okręgowy wzięte pod uwagę.

Bezpodstawnie uzależnia także Skarżąca możliwość nałożenia kary pieniężnej od odniesienia przez nią, w związku z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów, korzyści majątkowej. W niniejszej sprawie, zbiorowe naruszenie interesów konsumentów związane było bowiem z zastosowaniem przez Skarżącą niedozwolonych postanowień umownych, co z uwagi na abstrakcyjny charakter dokonywanej w tym zakresie kontroli, w połączeniu ze wskazywaną przez Sąd Okręgowy funkcją prewencyjną kar nakładanych w oparciu o normę art. 106 ust 1 pkt 4 w zw. z art. 111 Ustawy, nie musi się wiązać z uzyskaniem przez przedsiębiorcę jakichkolwiek korzyści.

Uznając zatem, że wymierzona kara powinna mieć charakter zarówno represyjny, jak i prewencyjny oraz winna przyczynić się do zapewnienia trwałego zaprzestania przez Skarżącą w przyszłości naruszania zbiorowych interesów konsumentów, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodzą podstawy do odstąpienia od wymierzenia nałożonej na nią kary pieniężnej za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 24 ustawy. Brak również podstaw do jej obniżenia.

Z treści art. 106 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika, że podstawą ustalenia wysokości kary jest przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Mając jednak na uwadze, że oceniając zasadność wymierzenia kary /w tym jej wysokość/ Sąd nie może poprzestać jedynie na procentowej ocenie relacji między wymierzoną karą a przychodami przedsiębiorcy, w ocenie Sądu Apelacyjnego przyjęcie jako podstawy nałożonej kary jedynie części przychodu – w tym wypadku związanego z zastosowaniem zakwestionowanych postanowień w niewielkiej ilości umów, należycie spełni rolę prewencyjną. W rezultacie decyzję Prezesa UOKiK, że łączna waga naruszeń, których dopuściła się Spółka, kształtuje się na poziomie 0,08 % przychodów

osiągniętych przez nią w 2010 r., co równa się kwocie 50.826 zł., a po jej obniżeniu już w toku postępowania administracyjnego o 60 % dało kwotę w wysokości 20.330 zł, stanowiącą 0,032 % przychodu Spółki oraz 0,32 % maksymalnego wymiaru kary należy uznać za odpowiednią do okresu, stopnia i skali naruszeń w niniejszej sprawie. Powtórzyć zatem należy, iż należycie zostały uwzględnione wszystkie okoliczności łagodzące na które powoływał się skarżący. Zauważyć też trzeba, że rozważana kwota nie jest znaczna, jako skierowana do podmiotu prowadzonego działalność deweloperską, którym jest powód.

Tym samym Sąd Okręgowy właściwie uwzględnił kryteria wymiaru kary określone w z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej okoliczności nie ma podstaw do uznania, że kara ta jest nadmierna i nieadekwatna do wagi naruszenia przepisów ustawy i okoliczności dopuszczenia się naruszenia, do którego niewątpliwie w sposób zawiniony, chociaż nieumyślny, w niniejszej sprawie doszło. Odwołanie zasadnie zatem zostało oddalone.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 12 ust.1 pkt 2 w zw. z § 14 ust 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).